

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՏԱՍՆԱՄՅԱԿԸ

Նոյեմբերի 26-ին Հայֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում բացվեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի ընդհանուր ժողովը: Այստեղ էին հավաքվել գիտության, կուլտուրայի, արվեստի, արդյունաբերական հիմնարկ-ձեռնարկների, սովետական ապարատի, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև Մոսկվայից, Լենինգրադից, Կիևից, Մինսկից, Թբիլիսիից, Բաքվից, Աշխաբադից և Միության այլ քաղաքներից ժամանած բազմաթիվ հյուրեր:

Ընդհանուր ժողովը բաց արեց ներկաների կողմից ջերմորեն ընդունված Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտ Վ. Հ. Համբարձումյանը:

— Հայաստանի երկարածիք պատմության ընթացքում, — ասաց նա, — հայ ժողովրդի զավակները միշտ էլ երազել են ունենալ ազգային գիտական մտքի կենտրոն: Մեր ժողովուրդը միշտ էլ ձգտել է գիտության, լույսի և մի անգամ չէ, որ իր շարքերից տվել է զանազան գիտությունների ասպարեզում առաջավոր գիտնականներ: Հայ ժողովրդի երազանքը՝ ազգային գիտական մտքի կենտրոն ունենալ, իրականություն դարձավ միմիայն Սովետական կառավարության օրոք:

Ռուս գիտնականների, և հատկապես ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի օգնությամբ, որը պատրաստեց երիտասարդ գիտական շատ կադրեր, և ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի Հայկական ֆիլիալի բազայի վրա հնարավոր եղավ ստեղծել Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիան:

Որպես Հայաստանի ակադեմիայի նվաճումներ, ակադ. Համբարձումյանը նշում է այն փաստը, որ այժմ ակադեմիայում բոլոր թափով զարգանում և ծավալվում են գիտության այնպիսի ճյուղեր, որոնք առաջներում կամ բոլորովին չկային, կամ շահազանց

թույլ էին զարգացած: Այժմ ուսպորիկայի գիտնականները լայն աշխատանք են տանում այդ գիտությունների՝ աստրոֆիզիկայի, մաթեմատիկայի, հիդրոտեխնիկայի, սիլիկատների, քիմիայի, ագրոքիմիայի, ֆիզիոլոգիայի, բույսերի ֆիզիոլոգիայի և այլ գիտությունների ասպարեզում:

Այնուհետև պրեզիդենտը խոսում է այն մասին, որ ակադեմիայի գեոլոգների կատարած փայլուն հետազոտությունների շնորհիվ հերքվեցին այն բոլոր կեղծ գիտական կարծիքները, որոնց համաձայն, իբր թե Հայաստանի ընդերքը օգտակար հանածոներով աղքատ է. ընդհակառակը, այստեղ հայտնաբերվել են օգտակար շատ հանածոներ:

Ակադ. Համբարձումյանը խոսեց Գիտությունների ակադեմիայի կողմից գիտության մյուս ճյուղերում կատարվող բազմաթիվ այլ աշխատությունների մասին:

Ժողովում «Սովետական իշխանության հաստատումը Հայաստանում» ղեկուցումով հանդես եկավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Մ. Ներսիսյանը:

Ժողովում ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության անունից ողջունեց ակադ. Մ. Տիխոմիրովը: Ուկրաինական ակադեմիայի ողջունը կարդաց Ուկրաինայի Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Վ. Կասայանենկոն, Բելոռուսական ակադեմիայից՝ Բելոռուսական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Վ. Պոպովը, Ադրբեջանի Գիտությունների ակադեմիայի նախագահությունից՝ ակադեմիայի պրեզիդենտ Մ. Ալիևը, Վրացական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայից՝ Վրաստանի Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Ա. Բարամիձեն, Թուրքմենիստանի Գիտությունների ակադեմիայից՝ Թուրքմենական ՍՍՌ Գիտությունների ակա-

դեմիայի վիցե-պրեզիդենտ Օ. Մամեդնիսկովը: Երևանի Վ. Մ. Մուրոմովի անվան պետական համալսարանի անունից ողջույնով հանդես եկավ համալսարանի ռեկտոր Գ. Պետրոսյանը:

Ժողովում հրապարակվեցին նաև գիտական հիմնարկներից, սովետական խոշոր գիտնականներից և ռեսպուբլիկայի հասարակական կազմակերպություններից ստացված ողջույնի հեռագրերը:

Հոկտեմբերի 28-ին Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի նիստերի դահլիճում բացվեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի բաժանմունքների հորելյանական սեսիան՝ նվիրված Հայաստանում Գիտությունների ակադեմիա հիմնադրելու 10-ամյակին:

Սեսիայի աշխատանքներին մասնակցում էին ՍՍՌՄ Գիտությունների ակադեմիայի և ևղբայրական ռեսպուբլիկաների Գիտությունների ակադեմիաների ներկայացուցիչները:

Ֆիզիկո-մաթեմատիկական բաժանմունքի ցերեկային նիստում զեկուցումներով հանդես եկան Բյուրականի աստրո-ֆիզիկական աստղադիտարանի աշխատողները: Ֆիզիկո-մաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու Բ. Մարգարյանը իր զեկուցման մեջ խոսեց աստղակույտերի էվոլյուցիայի մասին: «Կեկեկի քաղաքում պլանետա միգամածությունների մասին» թեմային էր նվիրված ֆիզիկո-մաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու Գ. Գուրգադյանի զեկուցումը: «Ալոյսի բնորոշական ու շեգոֆ կլանումը միջաստղային տարածություն մեջ» թեմայով զեկուցում կարդաց ֆիզիկո-մաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու Լ. Միրզոյանը:

Երեկոյան նիստում լավեցին ֆիզիկո-մաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու Ն. Քոչարյանի, ՍՍՌՄ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Ա. Ալիխանյանի, ավագ գիտաշխատող Վ. Քամալյանի, ֆիզիկո-մաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու Գ. Ղարբյանի և գիտաշխատող Ա. Խրիմյանի զեկուցումները:

Բիոլոգիական բաժանմունքի նիստը բացվեց բիոլոգիական գիտությունների ղեկավար Ա. Փանոսյանի «Միկրոօրգանիզմների փոփոխականությունը, նպատակադիր դաստիարակումը և նրանց փոխհարաբերությունը» թեմայով զեկուցմամբ: «Սենդի հայքայր-ման եղանակների ազդեցությունը գիշատիչ կար-

նասունների շարժիչ սխեմայի կառուցվածքի վրա» թեմայով զեկուցում կարդաց բիոլոգիական գիտությունների թեկնածու Պ. Ղամբարյանը: Լավեցին նաև Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Ա. Մնջոյանի, Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Հ. Բունիսյանի և բիոլոգիական գիտությունների ղեկավար Տ. Մեշկուպյի զեկուցումները:

Նոյեմբերի 24-ին կայացավ Հասարակական գիտությունների բաժանմունքի առաջին նիստը: Բաժանմունքի ակադեմիկոս-քարտուղար Ա. Հովհաննիսյանը ներածական խոսքով համառոտ բնութագրեց բաժանմունքի կատարած գիտա-հետազոտական աշխատանքները՝ պատմության, լեզվագիտության, գրականության, արվեստի, էկոնոմիկայի և փիլիսոփայության բնագավառներում:

Առաջինը լավեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Լ. Մելիքսեթ-բեկի արժեքավոր զեկուցումը «Ռուս-հայկական հարաբերությունների պատմությունից» թեմայով: Նա մի շարք վառ փաստեր ու ապացույցներ բերեց, որոնք խոսում են ռուս մեծ ժողովրդի և հայ ժողովրդի բազմադարյան բարեկամության մասին:

«Անդրկովկասը Ռուսաստանին միացնելու դեմ արևմտա-եվրոպական պայքարի պատմությունից» թեմայով զեկուցմամբ հանդես եկավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Ա. Հովհաննիսյանը:

Հասարակագիտական բաժանմունքի երեկոյան նիստը բացվեց ակադեմիկոս Հ. Օրբելու հանգամանալից զեկուցմամբ՝ «Վասպուրական տան 9—10-րդ դարերի պատմիչների բաղաֆական նպատակադրությունը» թեմայով:

Այնուհետև զեկուցումով հանդես եկավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Մարիետա Շահինյանը՝ «Նորագույն սովետական գրականության մի քանի հարցերի մասին» թեմայով:

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Բ. Պիտրովսկին հանգամանորեն զեկուցեց աուդիտորիային Հայաստանում կատարվող հնագիտական ուսումնասիրությունների արդյունքների և հեռանկարների մասին:

Հետաքրքիր էր Հասարակագիտական բաժանմունքի նիստում Գառնիի հնագիտական էքսպեդիցիայի պետ՝ պատմական գիտությունների թեկնածու Բ. Առաքելյանի հաղորդումը Գառնիում հայտնաբերված մոզաիկայի մասին: Զեկուցողը ցուցադրեց մոզաիկայի գունավոր պատճեն բնական չափերով:

Հասարակագիտական բաժանմունքի եզրափակիչ նիստում լսվեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Գ. Դափանցյանի զեկուցումը՝ «Պալա լեզուն» թեմայով:

Նոյեմբերի 26-ի նիստում զեկուցեցին Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Ա. Նազարովը, փմիական գիտությունների թեկնածու Ս. Վարդանյանը և գիտական աշխատող Մ. Մանվելյանը:

Գյուղատնտեսական գիտությունների բաժանմունքի նիստերում կարգացվեցին սոցիալիստական գյուղատնտեսության հետագա զարգացման հարցերին նվիրված թեմաներ:

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Ա. Թամամշևի զեկուցումը նվիրված էր անասնաբուժության միջնադարյան բարձրագույն հարցերին: Այնուհետև «Հացանախիլային կուլտուրաների բերատվության բարձրացման ուղիները Հայաստանում» թեմայով զեկուցեց Գյուղատնտեսական գիտությունների դոկտոր Գ. Աղաջանյանը:

«Հայաստանի ցորենների արժեքավոր պոպուլյացիաների նշանակությունը նոր սորտեր ստանալու տեսակետից» թեմայով զեկուցումով հանդես եկան Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ Վ. Գուլբանյանը և բիոլոգիական գիտությունների թեկնածու Գ. Սուրմենյանը: Զեկուցման մեջ ընդգծվեց տեղական բարձր բերքատու ցորենի տեսակների աճեցման մեծ նշանակությունը գյուղատնտեսական կուլտուրաների բերքատվության բարձրացման գործում:

«Կարծր ցորենների մշակման հեռանկարների մասին Հայկական ՍՍՌ-ում» թեմայով զեկուցեց գյուղատնտեսական գիտությունների թեկնածու Ա. Մինասյանը:

Եզրափակիչ նիստում կարգացվեցին գյուղատնտեսական գիտությունների թեկնածու

Ա. Վերմիշյանի «Պտղատու կուլտուրաների բերատվության բարձրացման ուղիները Արարատյան դաշտավայրում», բիոլոգիական գիտությունների դոկտոր Հ. Բատիկյանի «Բանջարանոցային կուլտուրաների վեգետատիվ և սեռական հիբրիդիզացիայի գործնական արդյունքները», գյուղատնտեսական գիտությունների դոկտոր Տ. Տեր-Սահակյանի «Կարտոֆիլի սերմնաբուծության հետագա բարելավումը Հայկական ՍՍՌ-ում» զեկուցումները:

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի հոբելյանական սեսիան ցույց տվեց, որ իր հիմնադրման 10 տարվա ընթացքում ռեսպուբլիկայի գիտնականները մշակել են մի շարք գիտական պրոբլեմներ, մեծ աշխատանք են կատարել հետազոտությունների արդյունքները ժողովրդական տնտեսության տարբեր բնագավառներում ներդնելու ապարեզում: Ուր զննելով իր գոյության երկրորդ տասնամյակին, Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիան իր առաջ դրել է հետազոտական աշխատանքի մեծ ծրագիր ՍՄԿՊ Կենտկոմի Սնպտեմբերյան պլենումի որոշումների լույսի տակ սոցիալիստական գյուղատնտեսության հետագա զարգացման, արդյունաբերության ընդլայնման ապարեզում պարտիայի և կառավարության առաջադրած խնդիրների կատարման, մեր երկրում կուլտուրայի հետագա աճի համար:

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի հոբելյանական սեսիան անցավ հղբայրական ռեսպուբլիկաների գիտնականների հետ համագործակցության հետագա ամրապնդման նշանաբանով, սովետական գիտությունը ընդհանուր ուժերով մղելու առաջադիմության ուղիով:

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի հիմնադրման 10-ամյակը լայնորեն նշվում է Սովետական Միության բոլոր ռեսպուբլիկաների գիտնականների կողմից: Դեպի ծրեան, Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի հասցեի վերին տարբեր կողմերից ամեն օր ստացվում են տասնյակ հեռագրեր, որոնց մեջ հղբայրական ռեսպուբլիկաների գիտնականները հոբելյանի առթիվ շնորհավորում են Հայաստանի գիտնականներին, ցանկանում են նրանց ստեղծագործական նորանոր հաջողություններ, ի բարօրություն Սովետական Հայրենիքի:

Նիստերից ազատ ժամանակ հյուրերը, հղբայրական ռեսպուբլիկաների գիտնա-

կանները եղան ուսպուրիկայի մայրաքաղաքի հիշարժան վայրերում և շրջաններում: Նրանք եղան էջմիածնում, Զվարթնոցում, այցելեցին Հայաստանի պետական պատկերասրահը, Մատենադարանը, Ա. Սպենդիարյանի անվան պետական օպերայի և բալետի թատրոնում տեսան «Նանդուտ» բալետը:

Նոյեմբերի 27-ի իրերկույան տեղի ունեցավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի տասնամյակին նվիրված՝ նրա ընդհանուր ժողովի վերջին նիստը:

Ընդհանուր ժողովի նիստում լավեցին ակադեմիկոս Վ. Համբարձումյանի «Աստղագոյացման հարցերի վերաբերյալ Բյուրակների աստրոֆիզիկական աստղադիտարանի աշխատանքների արդյունքները» գեկուցումը, ակադեմիայի իսկական անդամների մի շարք գիտական ղեկուցումներ:

Ընդհանուր ժողովը գաղտնի քվարկությամբ ընտրեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամներ և հաստատեց թղթակից-անդամներին:

Ակադեմիայի իսկական անդամներ ընտրվեցին Հասարակական գիտությունների բաժանմունքի գծով՝ Դերենիկ Կարապետի Դեմիրճյանը, Բիոլոգիական գիտությունների գծով՝ Արմենակ Լևոնի Մնջոյանը:

Ընդհանուր ժողովը թղթակից-անդամներ հաստատեց Հասարակական գիտությունների բաժանմունքի գծով՝ Սուրեն Տիգրանի Նրեմյանին, Էդուարդ Բադրատի Աղայանին, Ֆիզիկո-մաթեմատիկական գիտություններ բաժանմունքի գծով՝ Սերգեյ Նիկիտի Մերզելյանին, Մխիթար Մկրտչի Զրբաշյանին, Տեխնիկական գիտությունների բաժանմունքի գծով՝ Մարտին Վահանի Կասյանին, Գյուղատնտեսական գիտությունների բաժանմունքի գծով՝ Գեղամ Խաչատուրի Աղաջանյանին:

